

Svar på skriftligt spörsmål SSS 233/2026 rd

Svar på skriftligt spörsmål om vaccinering av personer över 65 år

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 233/2026 rd undertecknat av riksdagsledamot Maaret Castrén/saml m.fl.:

Med beaktande av befolkningsdemografien och omsorgsbehovet, hur kan vi utnyttja vaccination av personer över 65 år för att förhindra eller minska behovet av heldygnsomsorg och förbättra förutsättningarna för att klara sig hemma, och

har vi råd att inte genomföra en mer omfattande vaccination av personer över 65 år?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt regeringsprogrammet ska hälso- och sjukvården använda enhetligt utvärderade och kostnadseffektiva metoder som främjar befolkningens välfärd och hälsa. Finlands nationella vaccinationsprogram är en evidensbaserad helhet som har visat sig effektivt minska både sjukdomsbördan och hälso- och sjukvårdskostnaderna. Nya vaccinationer införs i programmet utifrån en expertbedömning som Institutet för hälsa och välfärd (THL) gör.

Visserligen leder vaccinationer till färre infektioner och påverkar därigenom äldre personers funktionsförmåga, men det saknas direkta vetenskapliga bevis för att de har ett samband med ett minskat behov av långvarig vård och omsorg. Merparten av omsorgsbehovet beror på kroniska och minnessjukdomar hos personer som lever längre än tidigare, en allmän försämring av funktionsförmågan, skörhet, skröplighet och sociala utmaningar, exempelvis ensamboende och brist på skyddsnät. Smittsamma sjukdomar har begränsad inverkan på helheten.

Det står också klart att utvidgad vaccination av äldre personer i sig inte räcker till som metod för att dämpa ökningen av omsorgsbehovet och de relaterade kostnaderna, utan utöver det behövs många andra åtgärder, såsom att främja hälsosamma levnadsvanor, tidig rehabilitering samt hemnära, digitala och distanstjänster. Dessutom bör vaccinationerna av äldre och en utvidgning av dem bedömas inom ramen för det nationella vaccinationsprogrammet och i vidare bemärkelse inom ramen för ändamålsenlig fördelning av resurserna inom hälso- och sjukvården.

Det finns olika strategier för att bekämpa smittsamma sjukdomar och i den övergripande bedömningen av dem måste de finländska förhållandena beaktas. THL håller som bäst på att uppdatera utvärderingen av pneumokockvaccinationer i det nationella vaccinationsprogrammet och göra en ingående bedömning av förebyggandet av RS-virus, som omfattar olika alternativ för att förebygga allvarlig sjukdom hos nyfödda, äldre personer och andra riskgrupper.

På grund av en centraliserad och konkurrensutsatt upphandlingsmodell är anskaffningspriset för vacciner förmånligt i det finländska vaccinationsprogrammet jämfört med många andra europeiska länder. Budgeten på 40 miljoner euro omfattar vaccinationsprogrammet för barn, påfyllnadsdoser för vuxna samt vaccinationer av äldre personer och riskgrupper. Om de grupper som ska

vaccineras utvidgas eller om nya vaccinationer införs i vaccinationsprogrammet, ska deras folkhälsomässiga fördelar vägas mot kostnaderna och de tillgängliga anslagen.

Kostnadseffektiviteten av att vaccinera äldre påverkas bland annat av vilka som erbjuds vaccination, vaccinationseffekten hos äldre och den uppnådda vaccinationstäckningen. När nationella vaccinationsprogram jämförs kan man konstatera att riskbaserad vaccination av äldre betonas tydligare i Finland än i övriga Norden, vilket bidrar till att hålla de totala kostnaderna för vaccinationsprogrammet under kontroll. Till exempel Norge har valt ett annat tillvägagångssätt: där är influensa- och pneumokockvaccinationer för äldre inte avgiftsfria för dem som vaccineras.

I Finland erbjuds gratis pneumokockvaccin till 65–84-åringar som har till exempel astma eller kroniskt obstruktiv lungsjukdom. Täckningen för dessa och influensavaccinationerna kunde dock vara högre, och på det hela taget krävs konsekventa åtgärder för att förbättra vaccinationstäckningen. Vaccination mot fästingburen hjärninflammation och påfyllnadsdoser mot stelkramp och difteri för vuxna ingår inte i de övriga nordiska ländernas nationella vaccinationsprogram.

Finland är det första landet i Norden som har föreslagit att riskgrupper ska vaccineras mot bältros inom ramen för det nationella vaccinationsprogrammet, och FVR Finsk vaccinforskning har nyligen inlett en omfattande studie, FinDementia, som ska utreda om bältrosvaccination kan minska risken för minnessjukdomar hos äldre finländare. Det är möjligt att vaccinationerna ger fördelar som överskrider den traditionella bekämpningen av smittsamma sjukdomar, men det behövs tillförlitliga forskningsrön om detta.

Finlands nationella vaccinationsprogram är omfattande i internationell jämförelse och minskar effektivt både sjukdomsburden och hälso- och sjukvårdskostnaderna. För att det nationella vaccinationsprogrammet även i fortsättningen ska kunna svara på hela befolkningens behov på ett effektivt och hållbart sätt, måste jämvikten mellan folkhälsan och de offentliga finanserna beaktas.

Helsingfors 18.6.2026

Minister för social trygghet Karoliina Partanen